

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑
The leadership moral analysis components of the school
Administrator under Chaiyaphum Primary Education Service
Area Office 1

ยุทธนา เกลียวชาติ*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ (๑) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ (๒) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ และ (๓) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน ๑๐ คน ครูผู้สอนจำนวน ๑๐ คน กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๕๐๐ คน แบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๕๖ คน และครูผู้สอนจำนวน ๔๔๔ คน ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด ๕ ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory Factor analysis) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factors Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า

๑. การศึกษาภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ ๑) ผู้บริหารควรมีหลักภาวะผู้นำในการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรจะใช้หลัก พรหมวิหาร ๔ หลักสัปปริสธรรม ๗ สำหรับครูผู้สอน

* นักศึกษาปริญญาเอก, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. Email : yuttana2504@gmail.com

อยากจะทำให้ผู้บริหารนั้นใช้ หลักการครองตน ครองคน ครองงานและหลักธรรมาภิบาล ๒) หลักการบริหารที่ดีที่ทำให้ผู้ร่วมงานยอมรับ ได้แก่ หลักประชาธิปไตย หลักธรรม และหลักคุณธรรม ความซื่อตรง ซื่อสัตย์ ความสามารถในการถ่ายทอด ๓) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำต้องมีหลักการบริหารที่ดีที่ผู้ร่วมงานยอมรับต้องประกอบไปด้วย ความเก่ง ความกล้า รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีวิสัยทัศน์ ต้องกล้าคิดกล้าทำ มีประสบการณ์ตรง มีการปรับตัว

๒. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ ผู้บริหารทุกคนที่ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ผู้บริหารทุกคนจะนำองค์กรสู่ความสำเร็จต้องกล้าคิด กล้าทำมีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สำหรับครูผู้สอนมองว่าผู้บริหารคือหัวใจสำคัญของการดำเนินงานในองค์กร ครูผู้สอนมองว่า ผู้นำที่ดีต้องมีการบริหารที่ดีประกอบด้วย ๑) เชื้อมั่นในตนเอง หนักแน่น แสดงบทบาทผู้นำเสมอต้นเสมอปลาย ๒) รู้จักตนเอง ยอมรับข้อบกพร่องตนเอง และของผู้อื่น ๓) รู้สิ่งที่ถูกสิ่งที่ผิด รู้จักละอายสิ่งที่ทำผิด ๔) กระตือรือร้น กล้าตัดสินใจเป็นนักประชาธิปไตย ๕) มีมนุษยสัมพันธ์คัดเลือกคนเหมาะกับงาน ๕) มีความสามารถในการจูงใจคนอื่น และ ภาวะผู้นำที่ดีต้องเน้นการมีส่วนร่วม โดยผู้นำที่ดี ต้องเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การแบ่งงานหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชา ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาที่ตั้งเอาไว้ จากข้อมูลทั้งหมดสามารถกำหนดองค์ประกอบหลักได้ ๗ ด้านคือด้านหลักสัปปุริสธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักจริยธรรม ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านความร่วมมือในองค์กร ด้านวัฒนธรรมในองค์กร และด้านผู้นำในการเปลี่ยนแปลง

๓. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ องค์ประกอบทั้ง ๗ ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสัปปุริสธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักจริยธรรม ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านความร่วมมือในองค์กร ด้านวัฒนธรรมในองค์กร และด้านผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดีทุกด้าน ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูพบว่ามีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : องค์ประกอบ, ภาวะผู้นำ, คุณธรรมจริยธรรม

ABSTRACT

The leadership moral analysis components of the school administrator under Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 1 The Proposes of this research 1. To study for the moral of the school administrators in Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 1 2. To analysis of moral leadership of the school administrators in Chaiyaphum primary Education Service Area Office 1 3. To confirm the leadership moral analysis components of the school administrator under Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 1. The group of

interviewing such as 10 particples, 10 teachers. The researcher plans the number of the model group about 500 people are 56 administrators, 444 teachers by the quota sampling. The Collection Media is semi structured interview. The instrument was questionnar in 5 scale. The data analysis using computer percentage, analyzed for percentage, mean standard deviation , Exploratory factor analysis, stepwise multiple regression analysis and confirmatory factor analysis.

The result this research were following:

1. The leadership moral analysis of the school administrator under Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 1, indicated that all of the administrators should have transformational leadership in moral management, courage to think and do, vision and creativity. Teachers suggested that good administrator should have: (1) self-confident, emphatic and showing the leadership roles persistently, (2) recognizing oneself, accepting his own shortcomings and others and (3) Knowing right and wrong, accepting his own fault, enthusiasm, courageous decision, democraticism, (4) human relationship, putting the right man into the right job and (5) having the ability to motivate others, emphasizing-cooperation, which a good administrator should have Democratic Leadership and expressing his idea reasonably, distributing job and taking care of his own Subordinates.

2. The analysis of moral leadership of the school administrators indicated that the administrators had been if they better use The four Brahma Viharas (Four sublime states of mind) and the Seven Sappurisa Dhammas (7 Qualities of a good man). The suggestions of teachers for administrators to employ self-control, human being control, working control and Good Governance (1) to use the good administration principles included the principles of democracy, Dhamm principles, Moral principle, Uprightness, Honesty and the ability to relay (2) and to use the Transformational Leadership, which good charactoristics of administrators consist of smartness, bravery, knowing his own roles and others well, having a good vision, courage to think and do, having experiences and adjustment.

3. The analysis confirm results of the components of moral and ethical leadership of administrators of educational institutions under Chaiyaphum Primary Education Service Area Office I showed that there were 7 Dhamma Dimensions; Seven Sappurisa Dhammas (the 7 qualities of a good man), Moral, Ethic,

Organizational Communication, Organizational Cooperation, Organizational culture and Transformational Leadership, which all dimensions were compatible to the empirical data at a good level. The results from interviews with administrators and teachers agree that there is a high level.

Keywords: Element, Leadership, morals.

๑. บทนำ

ประเทศไทยต้องประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เนื่องจากบุคคลในสังคมมีการประพฤติปฏิบัติตนเบี่ยงเบนจากปทัสฐานที่สังคมวางไว้สมควรต้องได้รับการเยียวยา ที่เป็นเช่นนี้เพราะสภาพจิตใจของคนในปัจจุบันกำลังถูกคุกคามด้วยวัตถุนิยมมากขึ้น ในขณะที่คุณธรรม จริยธรรมลดน้อยลงไปจากจิตใจ ทำให้เกิดปัญหาทางด้านคุณธรรม จริยธรรมนานับประการ เป็นต้นว่า ความรู้สึกเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ หลงใหลในอำนาจ การกอบโกยผลตอบแทนมากเกินไปจนสมควร ความฟุ้งเฟ้อ และความเสื่อมทางด้านศีลธรรม จริยธรรม ลักษณะดังกล่าวเป็นมหันตภัยอันใหญ่หลวงต่อความเจริญรุ่งเรือง ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของคนไทย^๑ ผู้บริหารจำนวนไม่น้อยมีข้อบกพร่องในด้านการปฏิบัติงาน ไม่ปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม ตามความคาดหวังของสังคม มีการกระทำผิดวินัยต่อเนื่อง ไม่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งพบได้จากข่าวหน้าหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชน และ สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามจริยธรรมประกอบด้วย สาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายใน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ความยุติธรรม ความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และปราศจากอคติ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การขาดต้นแบบที่ดี กฎระเบียบมีช่องว่างทำให้คนหลบหลีกได้ทั้งที่รู้ว่าผิด คนทำผิดไม่ได้รับการลงโทษอย่างจริงจัง สถาบันไม่ให้การอบรมจริยธรรมแก่อาจารย์ ผู้บริหารไม่มีความยุติธรรม ไม่มีธรรมาภิบาล ขาดกฎระเบียบเรื่องจริยธรรมวิชาชีพที่เป็นลายลักษณ์อักษร และเกิดจากสถานการณ์แวดล้อม เช่น ปิ๊งให้ต้องทำผิด คิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ความเร่งรีบ และการปฏิบัติเป็นแบบอย่างเดียวกัน^๒

^๑อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, **คุณธรรมนำความรู้ : รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์**, (กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๕๐), หน้า ๑.

^๒ประทีป ฉัตรสุมางค์, **ปัญหาจริยธรรมและจรรยาบรรณอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และแนวทางแก้ไข**, (คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๕), หน้า ๓.

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑

๒ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑

๓ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑

๓. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตกลุ่มคัดเลือกและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑ กลุ่มคัดเลือกตามคุณสมบัติที่ใช้ในการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม

๓.๑.๑	บริหารสถานศึกษา	จำนวน	๑๐	คน
๓.๑.๒	ครูผู้สอน	จำนวน	๑๐	คน
๓.๑.๒	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามคุณสมบัติ	จำนวน	๑๐	คน

๓.๒ กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

๓.๒.๑	ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	๕๖	คน
๓.๒.๒	ครูผู้สอน	จำนวน	๔๔๔	คน

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีการเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการเก็บข้อมูล ๒ วิธีได้แก่การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research)

๑. วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) เพื่อดำเนินการวิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ความคิดเห็นของนักวิชาการที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าไว้ ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลทางเอกสารจะกระทำก่อนที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนามและเอกสารประกอบเพิ่มเติมในขณะที่เก็บข้อมูลในภาคสนามและหลังเสร็จสิ้นการศึกษาภาคสนามโดยทำการค้นคว้าจากหน่วยงานราชการสถาบันการศึกษาหนังสือตำราวิทยานิพนธ์อินเทอร์เน็ตอาทิ หอสมุดมหาวิทยาลัยมหาสารคามและมหาวิทยาลัยขอนแก่น

๒. เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Research) โดยวิธีการสำรวจและการสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง

๒.๑ ผู้รู้ (Key Informants) ประกอบด้วย

๒.๑.๑ กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาของพระสงฆ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สสศ.) จังหวัดชัยภูมิ

๒.๑.๒ ครูผู้สอน

กลุ่มผู้รู้สำหรับการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ จำนวน กลุ่มละ ๑๐ คน ใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกตามคุณสมบัติดังนี้คือ ๑) คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท ๒) เป็นผู้มีการประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓) เป็นผู้มีการประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาระดับพระสงฆ์ ๔) เป็นผู้บริหารหน่วยงานที่จัดสวัสดิการให้กับคณะครูและผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้รู้แต่ละบุคคลจะมีคุณสมบัติข้อ ๑ และข้อ ๒ หรือข้อ ๓ หรือข้อ ๔ แต่กลุ่มผู้รู้ที่ถูกคัดเลือกทั้งหมดจะมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ที่กำหนด

๒.๒ การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน เกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม

๒.๓ การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมในการให้ข้อมูลมากที่สุดโดยผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๑๐ คนโดยพิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากบุคคล ๔ กลุ่มเพื่อยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรมได้แก่ ๑) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการระดับเขตพื้นที่ ๒) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาขยายโอกาส ๓) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ๔) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาระดับเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละบุคคลจะมีคุณสมบัติข้อ ๑ และข้อ ๒ หรือข้อ ๓ หรือข้อ ๔ แต่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ถูกคัดเลือกทั้งหมดจะมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต ๑

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลยึดหลักข้อมูลที่มีลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย สามารถตอบคำถามของการวิจัยได้ตามที่กำหนดไว้ซึ่งมีวิธีการเก็บข้อมูลเป็น ๒ ลักษณะคือ

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเป็นการศึกษาจากเอกสารที่มีการบันทึกเอาไว้ หรือที่มีการศึกษาไว้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรม

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นจะกระทำไปพร้อม ๆ กันตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย หลังจากเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลภาคสนามแล้วโดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการบันทึกข้อมูลการถอดเทปจากการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิด (Typologies) จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทที่ตั้งไว้และตรวจสอบดูอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลที่ได้มามีความครบถ้วนเพียงพอหรือไม่และดำเนินการตรวจสอบแบบสามเส้าซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการสรุปตีความโดยใช้เทคนิคดำเนินการตรวจสอบแบบสามเส้า และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) บรรยายโดยใช้ตาราง

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณมาสนับสนุนการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๒๘๐ คน และ ครูผู้สอนจำนวน ๒,๓๔๒ คน

การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ใช้ขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของคอมเลย์และลี^๓ เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มแบบโควตา (Quota technique) ตามสัดส่วนของอำเภอแยกประชากรเป็น ๒ กลุ่มคือ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำประชากรทั้งหมด ๒,๔๔๘ คน เป็น

^๓Comrey, A. L., & Lee, H. B. A First Course in Factor Analysis, 2nd ed, (New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 1992), p.56.

ผู้บริหาร ๒๘๐ คน ครูผู้สอน ๒,๒๑๘ คน กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นโควตาเท่ากัน ๕ อำเภอ กำหนดเป็นร้อยละ ๒๐ ของจำนวนประชากร แต่ละกลุ่มแต่ละอำเภอ จะได้กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มผู้บริหารทุกอำเภอ จำนวน ๕๖ คน ครูผู้สอน จำนวน ๔๔๔ คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๕๐๐ คน

๒. ขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเรื่อง องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ ๔ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การจัดเตรียมโครงการวิจัยตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลสถิติ ข้อมูลสารสนเทศจากสื่ออินเทอร์เน็ต รายงานการวิจัยต่างๆ แล้วนำผลจากการศึกษาจัดทำโครงร่างและนำเสนอขอความเห็นชอบโครงร่างวิจัย

ขั้นตอนที่ ๒ สร้างกรอบแนวคิด (Framework) และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สร้างเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโครงสร้าง เพื่อหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามในแบบสอบถามกับโครงสร้างเนื้อหา IOC (Index of Item-Objective Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน ผลการหาคุณภาพของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามที่สร้างขึ้น มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง ๐.๓๒-๐.๘๒ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ๐.๙๘ และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๘ นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่ออาจารย์ ที่ปรึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบ แล้วจึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปถามไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง รับแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาพร้อมตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์จำนวน ๕๐๐ ฉบับคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยการ วิเคราะห์ถดถอยพหุแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regressions) และสกัดองค์ประกอบเพื่อคัดเลือกตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อตัวแปรตามมากที่สุด นำมาเข้าสมการ เพื่อดูผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยสถิติที่ใช้ ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๕๐๐ คน การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ เพื่อลดจำนวนตัวแปรให้เหลือตัวแปรจำเป็นที่สำคัญใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยการวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ “PCA” (Principal component analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๕. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ ผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจองค์ประกอบความร่วมมือในองค์กรของภาวะผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ พบว่า มีจำนวน ๗ องค์ประกอบ ทั้ง ๗ องค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง ๐.๕๙๔- ๐.๘๖๘ > ๐.๓๐ โดยมีผลบวกของค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ ๖๗.๐๒% จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรทุกองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับองค์ประกอบที่เหมาะสมสามารถนำเข้าโมเดลการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์โดยมีดัชนีความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบกับรูปแบบฐาน (IFI) เท่ากับ ๐.๙๙๗ > ๐.๙๐ ซึ่งดัชนีเหล่านี้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้ง ๗ ดัชนี ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันหลายปัจจัย โมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ พบว่า ประกอบด้วย ๙๕ ตัวแปรแฝงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๐๑

๖. อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากที่ผู้บริหารพึงมี โดยเฉพาะคุณธรรมตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการ หากผู้บริหารนำหลักธรรมนี้มาปรับประยุกต์ให้เข้ากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็จะทำให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสมบูรณ์สอดคล้องกับแนวคิดของ พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ของพระธรรม

ปิฎก^๔ ให้ความหมายว่า สัปปริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมของคนดี ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษมี ๗ ประการ คือ (๑) อัมมัญญตา รู้หลักหรือรู้จักเหตุ (๒) อตถัญญตา รู้ความมุ่งหมายหรือรู้เหตุผล (๓) อัตตัญญตา รู้จักตน (๔) มัตตัญญตา รู้จักประมาณ (๕) กาลัญญตา รู้จักกาลเวลา (๖) ปริสสัญญตา รู้จักชุมชน สังคม (๗) ปุคคสสัญญตา รู้จักบุคคล คุณธรรม ๗ ประการ อันเป็นคุณสมบัติภายในตัวผู้นำ ซึ่งมีคุณสมบัติทั้ง ๗ ประการนี้ เป็นองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันอย่างสมบูรณ์ ที่จะทำให้งานสามารถจัดการ สามารถปฏิบัติการในการงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย หากผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมองค์การก็จะมีความเจริญก้าวหน้าในการทำงานที่มีคุณธรรมคนในองค์การก็จะถูกหล่อหลอมให้มีคุณธรรมจริยธรรมไปด้วย สอดคล้องกับสมบัติ ที่มัทธพย์ (๒๕๕๗ : ออนไลน์) กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณธรรมที่ผู้บริหารควรมีอย่างน้อยที่สุด ๗ ประการ คือ ๑) การมีสัจจะ ต้องพูดความจริง (Truth) ๒) มีความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) ๓) มีความรับผิดชอบในหน้าที่ (Sense of Duty) ๔) มีความอดกลั้น (Patience) ๕) ความเป็นธรรม (Fair Play) ๖) มีการเข้าใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Consideration for Others) และ ๗) มีความเมตตา (Kindness) สอดคล้องกับ สุรยุทธ์ จุลานนท์^๕ กล่าวว่า คุณธรรม มีความหมายครอบคลุมถึงศีลธรรม และคุณลักษณะในเรื่องของความซื่อสัตย์ สุจริต การประพฤติ ปฏิบัติ อยู่ในกรอบของศีลธรรมจรรยาที่เป็นหลักมาตรฐานการปฏิบัติ เช่น การไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน การปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน การไม่เลือกปฏิบัติหรือใช้สองมาตรฐานในเรื่องเดียวกัน เมื่อมีคุณธรรมซึ่งเป็นสิ่งดีงามในจิตใจแล้วย่อมส่งผลให้มีการแสดงออกที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เรียกว่าจริยธรรมสอดคล้องงานวิจัยของบุญมี แท่นแก้ว^๖ กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง “ธรรมชาติหรือหลักธรรมที่บุคคลควรประพฤติ” จัดว่า “เป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกายทางวาจาในลักษณะที่พึงงามถูกต้องเช่นการการพูดจาสื่อสารที่อยู่ในหลักของคุณธรรมจริยธรรมย่อมเป็นการสื่อสารที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของสมคิด บางโม^๗ ได้ให้ความเห็นว่า การสื่อสารที่ดีจะทำให้การดำเนินงานขององค์กรราบรื่นไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การให้ความร่วมมือ สอดคล้องกับ Weltch and Tulbert^๘ ได้ทำการวิจัยและสรุปว่า องค์ประกอบของความร่วมมือ มี ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) การประนีประนอมเพื่อให้เกิดการเคารพความคิดใหม่และการเปลี่ยนแปลง ๒) การสื่อสารที่ประกอบด้วยการฟังและการเสนอความคิด ความรู้สึก ๓) การ

^๔ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๒๗๖.

^๕ สุรยุทธ์ จุลานนท์, **การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม. และธรรมาภิบาลในสังคมไทย**, ออนไลน์ : แหล่งที่มา <http://www.eppo.go.th/admin/cab/sp-2550-02-10.html>. ๒๕๕๐ (๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๗).

^๖ บุญมี แท่นแก้ว, **จริยธรรมกับชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

^๗ สมคิด บางโม, **จริยธรรมธุรกิจ**, (กรุงเทพมหานคร : พัฒนวิทย์การพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๙๒.

^๘ Weltch, M., & Tulbert, B. (Practitioner's Perspective of Collaboration: A Social Validation and Factor Analysis. **Journal of Educational and psychological consultant**, 11(3-4), 2000, pp 357-378.

แก้ปัญหาที่มีการระบุความต้องการ ความจำเป็น การระดมสมอง การปรับสิ่งที่ได้เพื่อใช้ในการสร้างแผนปฏิบัติการ และการประเมิน ๔) การพัฒนาแผนปฏิบัติการและการประเมินการปฏิบัติการ กล่าวถึงการร่วมมือว่า เป็นความสามารถในการสนับสนุนเพื่อนร่วมงานและทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายร่วมกัน และตัวบ่งชี้ของความร่วมมือประกอบด้วย ๑) ความมุ่งมั่นพยายามที่จะร่วมมือ ๒) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการสื่อสารที่แสดงการเคารพผู้อื่น ๓) การแสวงหาและสนับสนุนความเห็นร่วมกันของกลุ่ม การตระหนักและรับรู้งานของผู้อื่น ๔) การตั้งเป้าหมายและจัดลำดับความสำคัญร่วมกับผู้อื่น และ ๕) การทำตามสัญญาที่ได้ให้ไว้กับผู้อื่น จนส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมขององค์กรที่ดีสอดคล้องกับ Hofstede^๙ อิทธิพลของลักษณะวัฒนธรรม สังคมวัฒนธรรมองค์การและลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ จากองค์ประกอบทั้ง ๖ องค์ประกอบ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับแนวคิดของ Burns^{๑๐}, Bass^{๑๑}, Yukl^{๑๒}, Tichy and Devanna^{๑๓}, Barker^{๑๔} และ Dubrin^{๑๕} ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า หมายถึง ผู้นำที่ เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ตามตระหนักถึงความต้องการที่สูงขึ้น ค้นหาแรงจูงใจของผู้ตาม กระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความสำนึกของความต้องการ และให้ได้รับการตอบสนองความต้องการที่สูงขึ้น และหาทางที่จะพัฒนา ผู้ตามจนสามารถบรรลุศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ เพื่อการเปลี่ยนแปลงผู้ตามไปเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเปลี่ยนแปลงผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปเป็นผู้นำจริยธรรม สามารถเผชิญกับสถานการณ์วิกฤตหรือปัญหาที่มี ความซับซ้อน สามารถคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคตและกำหนดเป้าหมายหรือภาพในอนาคตขององค์กร ส่วน Bennis and Nanus^{๑๖} กล่าวว่า ภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่กระตุ้นจูงใจ

^๙ Hofstede, Greet H, **Culture and Organizations : Software and Mind**, (New York : Mcgraw-Hill, 2005), p. 46.

^{๑๐} Burns, **Leadership**, (New York : Harper and Row, 1978), p. 20.

^{๑๑} Bass, **Leadership and Performance Beyond Expectations**, (New York : The Free Press, 1985), p. 14.

^{๑๒} Yukl, **Leadership in Organizations**, 4th ed, Englewood Cliffs, (NJ : Prentice Hall, 1998), p. 20.

^{๑๓} Tichy and M.A. DeVanna, **The Transformational Leader**, (New York : John Wiley & Sons, 1990), pp 19-32.

^{๑๔} Barker, **Transformational Nursing Leadership : A vision for the future**, (New York : National League for Nursing Press, 1992), p. 86.

^{๑๕} Dubrin, A.J. (2004), **Leadership Research Finding, Practice, and Skills**. (Boston : Houghton Mifflin, 2004), p. 115.

^{๑๖} Bennis and Nanus cite in Taher A Razik and Austin D. Swanson, **Fundamental Concepts of Leadership**, 2nd ed. (New Jersey : Mirrill Prentice Hall International, 2001), p. 217.

ผู้ได้บังคับบัญชาให้กระทำมากกว่าที่ได้ตั้งความคาดหวังไว้ สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ส่งผลให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทำให้เกิดศรัทธาแก่ผู้ร่วมงานนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จที่สร้างสรรค์อันเนื่องมาจากภาวะผู้นำนั้นมีคุณธรรมจริยธรรมกำกับ

๗. ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑.๑ ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ ควรนำองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการปรับปรุงและพัฒนาไปสู่ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพและส่งผลถึงการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง

๑.๒ หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลที่ได้จากการศึกษามาคำหนดกรอบนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารมีคุณสมบัติตามองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีประสิทธิผล

๑.๓ หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง ควรนำองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นกรอบในการกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติเบื้องต้นในการคัดเลือกบุคคลที่จะเป็นผู้บริหารหรือพัฒนาเพื่อเตรียมเลื่อนระดับเป็นผู้บริหาร

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

๒.๒ ควรศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยศึกษากับกลุ่มประชากรผู้ปกครองและนักเรียน

๒.๓ ควรศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ

- บุญมี แท่นแก้ว. **จริยธรรมกับชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๒.
- สมคิด บางโม. **จริยธรรมธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร : พัฒนวิทย์การพิมพ์, ๒๕๔๙.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. **คุณธรรมนำความรู้ : รูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร : วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๕๐.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด. ๒๕๔๙.

(๒) วิทยานิพนธ์/รายงานวิจัย :

- ชฎิล นิ่มนวล. **รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความภักดีต่อองค์กรของผู้รับบริการ**. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๒.
- ประทีป ฉัตรสุภาวงศ์. **ปัญหาจริยธรรมและจรรยาบรรณอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และแนวทางแก้ไข**. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๕.
- พระครูอุทัยกิจพัฒน์ (วิรัตน์ สุกอินทร์). **การศึกษาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการจังหวัดอุทัยธานีตามหลักสัปปริสธรรม ๗**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระดณัย อนาวีโล (บุญสาร). **การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในสถานศึกษา: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดนครสวรรค์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์ :

- สมบัติ ทีฆทรัพย์. **คุณธรรม-จริยธรรมสำหรับนักบริหาร**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://pmcthailand.co.th/dwnld/article/oth/oth_merit.pdf. (๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗).
- สุรยุทธ์ จุลานนท์. **การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสังคมไทย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.eppo.go.th/admin/cab/sp-2550-02-10.html>. (๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗).

๒. ภาษาอังกฤษ

(I) Books:

- Barker. **Transformational Nursing Leadership : A vision for the future**. New York : National League for Nursing Press, 1992.
- Bass. **Leadership and Performance Beyond Expectations**. New York :The Free Press, 1985.
- Bennis and Nanus cite in Taher A Razik and Austin D. Swanson. **Fundamental Concepts of Leadership**. 2nd ed. New Jersey : Mirrill Prentice Hall International, 2001.
- Bennis, Nanus. Leader. **Strategies for Taking Change**. New York : The Force Press, 1985.
- Burns. **Leadership**. New York : Harper and Row, 1978.
- Dubrin, A.J. **Leadership Research Finding, Practice, and Skills**. Boston : Houghton Mifflin, 2004.
- Dubrion & Ireland. **Management and Organization**. 2ed South Western Publishing Co. Ohio : 1993.
- Hofstede, Greet H. **Culture and Organizations: Software and Mind**. New York : Mcgraw-Hill, 2005.
- Tichy and M.A. DeVanna. **The Transformational Leader**. New York : John Wiley & Sons, 1990.
- Weltch, M., & Tulbert, B. **Practitioner's Perspective of Collaboration: A Social Validation and Factor Analysis**. Journal of Educational and psychological consultant, 11(3-4), 357-378.
- Yukl. **Leadership in Organizations**. 4thed. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall, 1998.